

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Senast reviderat: 2026-09-21 rev 10

Dokumentet gäller för: Sektionen för Hematologi och Koagulation

Innehållsansvarig: Inger Andersson, Leg. Sjuksköterska, JACIE-koordinator

Godkänd av: Martin Stenson, Sektionschef

S13 Utbildnings- och kompetenskrav för sjuksköterskor och undersköterskor

Revideringar i denna version

- Nytt namn, från tidigare Körkortsutbildning.
- Omstrukturering av dokument
- Utförligare beskrivning om vad som ingår i utbildnings- och kompetenskrav.
- "Körkortsfrågor" borttagna

Revisionshistoria

Rev	Giltig från	Förändring	Författare
9	2025-10	• Borttaget: För godkänt krävs ≥ 50 % rätt på de frågor som ingår i respektive körkort. I de fall som detta inte uppfylls får vederbörande göra om körkortet. • Uppdaterade referenser	Inger Andersson
8	2024-10	• Ändring av namn på Rutin från tidigare "Körkortsutbildning Sektionen för hematologi och Koagulation". • Ändring i ämnesinnehåll, kapitel 2: ○ Cytostatika är ersatt med RCC:s Körkortsutbildning samt uppföljande webb-utbildning. ○ Ny. CAR-T-cellterapi inklusive omvårdnad, biverkningar och komplikationer. • Fördjupning, kapitel 6: För att få en fördjupning av de komplikationer och biverkningar som kan uppstå till följd av cellterapi erbjuds samtliga sjuksköterskor och undersköterskor att delta vid sektionens TAP-utbildningar. • Allmän översyn.	Inger Andersson
7	2022-01	• Översyn av dokumentet, inga förändringar gjorda.	Inger Andersson
6	2019-12	• Rubrik omgjord för att markera dokumentet som styrande S[nr] För övrigt inga förändringar gjorda.	Inger Andersson
5	2019-11	• Allmän översyn av dokumentet för att följa sektionens rutinmall. • För godkänt krävs ≤ 50 % rätt på de frågor som ingår i respektive körkort. I de fall som detta inte uppfylls får vederbörande göra om körkortet.	Inger Andersson
4	2019-10	• Översyn av dokumentet samt mindre justeringar gjorda.	Inger Andersson

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

3	2017-10	- Miljöutbildningen som är sjukhusgemensam ingår inte längre i Körkortsutbildningen eftersom det inte är specifikt för transplantationsverksamheten. - Översyn av dokumentet samt mindre justeringar gjorda.	Inger Andersson
2	2016-09	Översyn av dokumentet samt mindre justeringar gjorda.	Inger Andersson
1	-	-Ny Rutin	-

Granskare

Vase Andonovska, Vårdenhetschef, Hematologimottagning Cell- och Genterapi
Petra Lindroos-Kölvist, Vårdenhetschef, Hematologimottagning Cell- och Genterapi
Elisabeth Wallhult, Leg. Sjuksköterska, Hematologimottagning Cell- och Genterapi

Innehåll

1	Syfte	2
2.	Bakgrund	3
3	Formell kompetens	3
4	Introduktionsutbildning	3
5	Fortbildning	4
5.1	Intern	4
5.2	Extern	5
6	Nya Rutiner	5
7	Fördjupning	5
8	Ansvar	5
9	Uppföljning, utvärdering och revision	5
10	Uppföljning av utbildning och kompetens	5
11	Referenser	6

1 Syfte

För att kunna ge en god och säker vård är det viktigt att alla sjuksköterskor och undersköterskor får fortbildning för att upprätthålla sin kompetens inom vissa grundläggande omvårdnadsområden relaterade till cellterapi.

2. Bakgrund

I JACIE standards (FACT-JACIE International Standards 9th Ed.) fastslås de kompetens- och utbildnings-krav för sjuksköterskor och undersköterskor som vårdar patienter som genomgår eller har genomgått allogen stamcellstransplantation (allo-HSCT), CAR-T och övrig cellterapi.

Utbildning inkluderar följande:

- Hematologisk omvårdnad samt en översikt av cellterapi
- Åldersanpassad vård av patienter som genomgår cellterapi
- Administrering av konditioneringsbehandling
- Administrering av lymfodepletion
- Administrering av cellterapiprodukter (HSCT, CAR-T, VST)
- Akut omhändertagande vid administrering av cellprodukter
- Administrering av blodprodukter, tillväxtfaktorer och annan understödjande behandling
- Hantering av komplikationer och biverkningar relaterade till cellterapi, t.ex.
 - Cytokinfrisättningssyndrom (CRS)
 - Neurologiska biverkningar (ICANS)
 - Tumörlyssyndrom
 - Neutropen feber, infektioner
 - Mukosit, illamående och kräkningar
 - Akuta smärttillstånd
 - Anafylaxi
 - Hjärt-, lung-, njur- och lever-svikt
- Palliativ vård

3 Formell kompetens

För anställning som sjuksköterska krävs yrkeslegitimation. Undersköterska blev den 1/7 2023 en skyddad yrkestitel med krav på bevis för att använda titeln. Övergångs-bestämmelser gäller den som vid det datumet var tillsvidareanställd med titeln undersköterska och som därmed kan fortsätta använda titeln i 10 år. Därefter krävs bevis från Socialstyrelsen, liksom vid nyanställning.

4 Introduktionsutbildning

Den grundläggande kompetensen för att vårda patienter med hematologiska diagnoser och som genomgår cellterapi får sjuksköterskor och undersköterskor i samband med sektionens introduktionsutbildning.

- S11 Introduktion och utbildning sjuksköterska vårdavdelning
- S12 Introduktion och utbildning undersköterska vårdavdelning
- S20 Introduktion och utbildning sjuksköterska hematologimottagningen

En ny sjuksköterska och undersköterska på sektionen för hematologi och koagulation får individuell upplärning, i 4–6 veckor, av en erfaren sjuksköterska eller undersköterska. Tillsammans med sin handledare går man igenom kunskapsområden enligt respektive Rutin för introduktion (se ovan). Under det första året ska man även genomgå sektionens Kärnkortsutbildningar.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Som ny sjuksköterska på sektionen har man förutom sin handledare en mentor under det första året. Tillsammans går man bl.a. igenom den checklista som medföljer introduktionsrutinen och gör upp en plan för de kunskapsområden/punkter som inte är genomförda/uppfyllda. Checklistan ska sparas och visas upp i samband med utvecklingssamtal med vårdenhetschef (VEC).

För tjänstgöring på Aferesmottagningen förutsätts sjuksköterskan ha grundläggande kompetens för att vårda patienter med hematologiska diagnoser och följer där en särskild introduktions- och utbildningsplan.

- S10 Utbildning för sjuksköterska på Aferesmottagningen.

5 Fortbildning

5.1 Intern

Onsdagsföreläsningar

Regelbundet återkommande presentationer av diagnoser, biverkningar, komplikationer, behandlingar, omvårdnad, stödresurser mm. med relation till hematologi och cellterapi. Undervisningen hålls av interna eller externa föreläsare med olika professioner (sjuksköterskor, läkare, apotekare, fysioterapeut, dietist).

Körkortsföreläsningar

För att upprätthålla kompetensen ska alla sjuksköterskor och undersköterskor delta i den teoretiska cellterapiutbildning som erbjuds på sektionen och som ges fortlöpande.

Följande ämnen (*enligt JACIE standard B3.6*) ges som föreläsning 1–2 gånger/år:

- Vård av infektionskänslig patient
- Mobiliseringsbehandling och aferes
- Förberedelser inför stamcellstransplantation inklusive donatorsökning
- Konditioneringsbehandling/Lymfodepletion
- Omvårdnad, biverkningar och komplikationer relaterat till stamcellstransplantation
- Blodkomponenter
- CAR-T-cellterapi inklusive omvårdnad, biverkningar och komplikationer
- Palliativ vård
- Centrala infarter

Följande utbildningar ska utföras årligen i Lärportalen:

- Hygienkörkort
- Cytostatikahantering – säkert arbete och trygg personal

Lärportalen

Sjukhusgemensamma webbutbildningar nås via intranätet. Vissa utbildningar är obligatoriska enligt VGR och SU. Linjechef anger vilka övriga utbildningar som ska genomföras. Information om obligatoriska utbildningar finns i dokumentet Obligatoriska utbildningar som ligger i SOFIA-ytter/Hematologisektionen.

Sektionsdag

Hålls 1 gång/år. Programmet kan variera men outcome-data för cellterapi presenteras. Sektionschef, Vårdenhetschef och JACIE-koordinator ansvarar för programmet och att närvaro dokumenteras.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Regionalt möte hematologi

Multi-professionellt möte 1 gång/termin som vänder sig till hematologienheter i Västra Sjukvårdsregionen. Sektionen är värd för mötet under hösten.

5.2 Extern

För medarbetarna bör extern fortbildning relaterad till cellterapi möjliggöras med hänsyn tagen till tjänstgöringstid och verksamhetens bemanningsbehov. Hänvisning till utbildningsutbud inom EBMT, Nordic Forum Nurses Group (Nordiskt nätverk för sjuksköterskor inom cellterapi), Nationellt nätverk för hematologisjuksköterskor i Sverige (HEMSIS), Haematology Nurses & Healthcare Professionals Group (HNHCP) eller likvärdiga utbildningsanordnare.

6 Nya Rutiner

Innan en ny rutin tas i bruk ska all personal informeras och om nödvändigt utbildas. Att utbildning genomförts dokumenteras med hjälp av närvarolista. Se även *S2 Hantering av rutiner enligt JACIE-standard*.

7 Fördjupning

För att få en fördjupning av de komplikationer och biverkningar som kan uppstå till följd av cellterapi erbjuds sjuksköterskor att delta vid sektionens fortbildningstillfällen för läkare (enligt S14 Kompetenskrav och utbildning av cellterapiläkare, CGT-överläkare och bakjour i hematologi). Undervisningen hålls av CPD, CGT-överläkare samt av speciellt inbjudna föreläsare inom andra specialiteter (t.ex. immunologi, transfusionsmedicin och infektionssjukdomar).
S14 Kompetenskrav och utbildning av cellterapiläkare, BMT-överläkare och bakjour i hematologi.
S14 Bilaga 1 Baskunskapsnivåer för cellterapiläkare, BMT-överläkare och bakjour i hematologi.

8 Ansvar

Gäller för all personal på Sektionen för hematologi och koagulation. Sektionsledningen ansvarar för att rutinen är känd och följs. Verksamhetschefen ansvarar för att de rutiner och riktlinjer som verksamheten kräver finns tillgängliga och att verksamheten arbetar enligt SOSFS 2011:9.

9 Uppföljning, utvärdering och revision

Innehållsansvarig är ansvarig för revision. Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControlPRO.

10 Uppföljning av utbildning och kompetens

Linjechef ansvarar för att personalen får den utbildning som verksamheten och individen behöver. Det åligger medarbetaren att fortlöpande dokumentera genomförd utbildning i dokumentet "Utbildningsaktiviteter" (SOFIA-yltor/Hematologisektionen/Utbildning). Utbildning följs regelbundet upp vid utvecklingssamtal och dokumentet sparas i individuella mappar.

Utbildnings- och kompetens-krav för de som är nyckelpersoner inom cell- och generapi-organisationen beskrivs i *S1 KVALITETSSTYRNING Sektionen för Hematologi och Koagulation*.

11 Referenser

- Kenyon, M., Babic, A. Editors (2023). The European Blood and Marrow Transplantation Textbook for Nurses, 2nd edition.
- FACT-JACIE International Standards for Hematopoietic Cellular Therapy Product Collection, Processing, and Administration, 9th Edition.